

Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Львів, 2010. – № 673 : Інформаційні системи та мережі. – С. 214–220.

2. Берлинская Декларация об открытом доступе к научному и гуманитарному знанию / Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://bik.org.kg/uploads/docs/ebilim/berlin_declaration.pdf

3. Будапештская инициатива «Открытый доступ» / Budapest Open Access Initiative. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/>

4. Захарова Г. М. Открытый доступ в действии: репозиторий вуза / Г. М. Захарова, И. С. Солдатенко // Научные и технические библиотеки. – 2010. – № 5. – С. 50–59.

5. Линден И. Л. Открытый доступ: «зеленый путь» и «золотой путь» / И. Л. Линден, Ф. Ч. Линден // Научные и технические библиотеки. – 2009. – № 7. – С. 30–44.

6. Шрайберг Я. Л. Модели открытого доступа: история, виды, особенности, терминология / Я. Л. Шрайберг А. И. Земсков // Научные и технические библиотеки. – 2008. – № 5. – С. 68–79.

7. Ярошенко Т. О. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації: перші двадцять років / Т. О. Ярошенко // Бібліотечний вісник. – 2011. – № 5. – С. 3–10.

Hrozdova I.

REPOSITORIES OF THE FUND OF BIBLIOTEK UNIVERSITY HOW TO PROVIDE OPEN ACCESS TO INFORMATION

The main principles and methods of open access, as well as the experience of implementing the electronic archive of scientific publications in NTB PSTU on the basis of the software platform Dspace are considered.

УДК 021.6

Дейниченко О. В.
/Україна/

ЗНАЧЕННЯ КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Краєзнавча діяльність бібліотеки (далі – КДБ) розглядається як «сфера науково-практичної діяльності бібліотеки щодо збирання, опрацювання, зберігання та надання в суспільне користування краєзнавчих і місцевих документів, а також інформації про них» [1, с. 128]. Вона здійснюється згідно з Положенням про краєзнавчу роботу бібліотек [5] та спирається на інші документи, затверджені на державному, регіональному, місцевому рівнях, у т.ч. на внутрішню документацію конкретних бібліотечних установ.

Так, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки зазначено необхідність переорієнтації змісту освіти на цілі сталого розвитку, що передбачає, зокрема, пізнання учнями та студентами історії, проблем і перспектив свого регіону [3]. Опосередковано процесу пізнання і засвоєнню краєзнавчих знань сприяють і бібліотеки, у т.ч. ті, що є структурними підрозділами навчальних закладів.

У затвердженій у січні 2015 р. Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» була зазначена необхідність «формування і просування бренд-меседжів про Україну», зокрема таких, як «Україна – країна, приваблива для туризму» та «Україна – країна із визначними культурними та історичними традиціями», а також «формування сталих ефективних комунікацій з українською діаспорою» [8]. Закономірно, що розвиток краєзнавства, позитивно впливаючи на формування брендів окремих міст і регіонів, сприяє і формуванню перших двох з вказаних аспектів. Увагу представників діаспори привертає розповсюдження інформації про краєзнавчі ресурси, продукти і послуги – в першу чергу, тієї, що наявна в мережі Інтернет.

У вересні 2015 року відбувся Саміт ООН, під час якого на глобальному рівні «було надано загальне бачення нових орієнтирів розвитку до 2030 року та визначено 17 Цілей сталого розвитку» [9], після цього робота з адаптації визначених цілей сталого розвитку на 2016-2030 роки (далі – ЦСР) та відповідних завдань розпочалась і в Україні. У зазначених ЦСР та визначених для них завданнях поняття краєзнавчої діяльності не вживається, але увагу привертають кілька окремих аспектів, оскільки під час вирішення вказаних нижче питань доречно спиратися на досягнення краєзнавства, у т.ч., на результати КДБ:

- усвідомлення цінності культурного різноманіття і вкладу культури в сталий розвиток (Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх. Завдання 4.7);

- активізація зусиль із захисту та збереження всесвітньої культурної і природної спадщини (Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів. Завдання 11.4);

- сталий розвиток туризму та позитивні соціальні й економічні наслідки цього (Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх. Завдання 8.9; Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва. Завдання 12.8b; Ціль 14. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку. Завдання 14.7) [9].

На регіональному та місцевому рівні КДБ також може сприяти досягненню ЦСР. Зокрема, під час формування краєзнавчих ресурсів, продуктів, послуг бібліотек доречно звертати увагу на те, щоб вони були спрямовані на інформаційне забезпечення процесу вирішення завдань, зазначених у програмах розвитку краєзнавства і туризму в Донецькій області на 2016-2018 роки, зокрема таких:

- впровадження «Культурної карти» Донецької області та її популяризація засобами соціальної реклами;

- активізація виготовлення інформаційно-рекламної та сувенірної продукції з символікою Донецької області й окремих міст;

- формування й поновлення туристично-екскурсійної бази даних (історико-культурних, архітектурних, природних об'єктів тощо) і надання інформації щодо туристично привабливих об'єктів та туристичних маршрутів суб'єктам, що здійснюють та / або забезпечують туристичну діяльність;

- створення туристичних маршрутів містами Донецької області, наприклад «Історія рідного краю: від Маріуполя до Покровська» та «Металева Донеччина» промисловими містами області (міста Краматорськ, Мирноград, Покровськ, Маріуполь);

- створення обласного краєзнавчого маршруту видатних письменників «Літературна Донеччина» (як виконавці вказані тільки Костянтинівська, Бахмутська райдержадміністрації, Слов'янська, Дружківська міські ради, проте бібліотеки інших міст, у т.ч. Маріуполя, могли б активно сприяти виконанню цього завдання) [6].

У звіті щодо результатів регіональної консультації з впровадження Цілей сталого розвитку Порядку денного ООН 2030 у м. Маріуполь (2 вересня 2016 р.) у низці програм, що сприятимуть другої за пріоритетністю, за рішенням учасників консультації, цілі, наявні і ті, на які може позитивно вплинути КДБ [7, с. 5]. Це програма розвитку туризму, збереження культурної та історичної спадщини міста та створення мультимедійного музею міста (Ціль №11: Сприяння інтегрованості, безпеці, пристосовуваності до змінюваних умов та сталості міст).

В. Пашкова зазначала, що сприяння ЦСР має стати першочерговим завданням для бібліотек, оскільки надає можливість «показати великий внесок бібліотек фактично в усі визначені міжнародною спільнотою цілі, долучити бібліотеки до національних і регіональних планів розвитку» [4, с. 7]. При цьому безпосередньо на краєзнавчій діяльності авторкою увага не акцентується. Проте краєзнавчий аспект у тій чи іншій мірі знаходить відображення у всіх напрямках діяльності, що на сучасному етапі здійснюють бібліотеки.

Співробітники Державної історичної бібліотеки України детально розглядали функції обласних універсальних наукових бібліотек з краєзнавчої діяльності згідно з діючим положенням 1996 р. та їх реальний стан [2, с. 29-30]. Порівнявши вказані ними напрямки з тими видами КДБ, що виділила Н.М. Кушнарєнко, а також з додатковими аспектами, що були зазначені нею під час аналізу стратегічних напрямків КДБ за умов електронного середовища [1, с. 139-146], відобразимо розмаїття сучасних напрямків КДБ у загальній схемі (рис. 1).

Рис. 1. Напрями краєзнавчої діяльності бібліотек
(за В.П. Кисельовою та Н.М. Кушнарєнко)

Здобутки вітчизняних бібліотек у галузі КДБ, формування регіональної краєзнавчої бібліографії, наявність краєзнавчих веб-ресурсів, створення реєстрів пам'яток історії та культури позитивно впливають на досягнення ЦСР. В свою чергу, це сприяє підвищенню значущості КДБ та іміджу бібліотек в цілому. Проте спеціалісти звертають увагу на недостатню дієвість та актуальність нормативних та стратегічних документів в галузі КДБ. Так, нове Положення про краєзнавчу діяльність державних і комунальних бібліотечних закладів та Програма розвитку краєзнавства на період до 2025 р. наявні на даний момент тільки у форматі проєктів. Це негативно впливає на визначення місця і ролі бібліотек різних типів та рівнів у формуванні краєзнавчих фондів, продуктів, ресурсів.

Література

1. Кушнарєнко Н.М. Бібліотечне краєзнавство : навч. пос. / Н.М. Кушнарєнко. – Київ : Знання, 2007. – 502 с.
2. Краєзнавча робота в бібліотеках України : інформ. бюл. №19 / Державна історична бібліотека України ; укл. В.П. Кисельова, О.В. Михайлова, С.І. Смілянець ; за ред. Т.С. Кудласевича. – Київ, 2008. – 83 с. – Режим доступу: http://www.nibu.kiev.ua/files/el_res/krzmv4_rob_v19.pdf.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки : Схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
4. Пашкова В. Бібліотеки і реалізація порядку денного ООН до 2030 р. / В. Пашкова // Бібліотечна планета. – 2017. – № 1. – С. 6–10.

5. Положення про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України : наказ Міністерства культури і мистецтв України № 314 від 11.06.96 р. – Режим доступу: http://slibr.mdu.in.ua/olderfiles/dlja_storinok/13-0_Kraiezn_diyaln_bibl-1996.doc.

6. Про затвердження Програми розвитку краєзнавства в Донецькій області на 2016-2018 роки та Програми розвитку туризму в Донецькій області на 2016-2018 роки : Розпорядження голови Обласної державної адміністрації від 05.10.2016 № 886 // Донецька обласна державна адміністрація : офіційне Інтернет-представництво. – 2016. – 5 жовтня. – Режим доступу: <http://dn.gov.ua/rozporyadzhennya-golovy-oda-vid-05-10-2016-886-pro-zatverdzhennya-programy-rozvytku-kraieznavstva-v-donetskij-oblasti-na-2016-2018-roky-ta-programy-rozvytku-turyzmu-v-donetskij-oblasti-na-2016-2018-ro/>.

7. Регіональна консультація «Як забезпечити впровадження Цілей сталого розвитку Порядку денного ООН 2030 у м. Маріуполь?», 2 вересня 2016 р. : звіт. – Маріуполь, 2016. – 11 с. – Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua/novyny/243-2016-10-23-18-43-51>.

8. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» : Схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

9. Цілі Сталого Розвитку 2016–2030 // Представництво ООН в Україні : офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysyacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

Deynichenko O.

SIGNIFICANCE OF CROSS-BORDER ACTIVITIES OF THE LIBRARY PROVIDES AIMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article deals with the modern features of libraries' work on aspects of local history are considered. Particular attention is paid to the relationship of local history and library activities aimed at promoting the objectives of Sustainable Development Goals.

УДК 027.7(477)(043)

Дьячкова М. А.
/Україна/

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ВНЗ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Наукові бібліотеки є важливими інформаційними, комунікативними та соціокультурними центрами без яких неможливе забезпечення сталого розвитку. Бібліотеки вищих навчальних закладів як установи, що несуть інформацію для студентів, відіграють важливу роль у формуванні ставлення молодого покоління до інформаційних потреб людства у контексті сталості. Обмін інформацією здійснюється завдяки комунікаційним процесам. Сучасна комунікаційна політика НБ ВНЗ повинна бути направлена на розбудову мислячої, освіченої нації, яка спроможна ефективно та раціонально розбудовувати свою державу, і саме це обумовлює актуальність обраної теми.

Метою публікації є дослідження особливостей формування комунікативної політики наукових бібліотек вищих навчальних закладів у забезпеченні сталого розвитку людства.

Дослідженням сучасної стратегії розвитку бібліотечної справи займається значна кількість українських науковців. Розгляд інноваційної політики, як головного чиннику інтеграції бібліотечних установ до світового ринку інформаційних ресурсів та послуг, досліджується у працях І. О. Давидової, Т. Ю. Гранчак, Л. Г. Петрової, Т. О. Колесникової. Така дослідниця, як О. В. Воскобойнікова-Гузева є одним із співавторів стратегії розвитку бібліотек на засадах сталості.

Концепція сталого розвитку людства є найперспективнішою ідеологією XXI століття, оскільки саме вона здатна забезпечити збалансований розвиток цивілізації. В основі концепції лежить таке задоволення потреб сучасного суспільства, яке б не ставило під загрозу інтереси майбутніх поколінь. Сталий розвиток є керованим розвитком, в основі якого лежить системний

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**«ІНФОРМАЦІЯ ТА КУЛЬТУРА
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА»**

Збірник матеріалів
Міжнародної Інтернет-конференції

15 листопада 2017 року

Маріуполь 2018

УДК 316.7(063)

Редакційна колегія:

Г. І. Батичко, кандидат наук з мистецтвознавства, доцент (голова),
Ю. М. Нікольченко, доцент; С. В. Янковський, к. ф. н., доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол №8 від 18.12.2017)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою історичного
факультету Маріупольського державного університету (протокол № 6 від 18.01.2018)

Інформація та культура в забезпеченні сталого розвитку людства : зб. матеріалів Міжнар. Інтернет- конференції, м. Маріуполь, 15 листоп. 2017 р. / Маріуп. держ. ун-т ; за заг. ред. Г. І. Батичко. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 278 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної Інтернет-конференції «Інформація та культура в забезпеченні сталого розвитку людства», яка відбулася 15 листопада 2017 року, в якій прийняли участь освітяни, науковці, громадські активісти з України та зарубіжних країн

У наукових виступах і доповідях учасників конференції висвітлені актуальні питання з проблеми забезпечення сталого розвитку людства, зумовленої розширенням впливу інформаційних та комп'ютерних технологій на соціальні інституції, сферу управління, інтенсивність міжкультурної взаємодії, творення нових, креативних практик соціальної взаємодії.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

© Автори тез, 2017
©МДУ, 2018

зі спеціальності 27.00.02 «Документознавство, архівознавство» (2012 - 2016).....	64
Вечерківська К. А. Біблотечний клуб як засіб формування інформаційно-комунікативних навичок.....	67
Гагаріна Н. А. Роль бібліотечних установ в забезпеченні цілей сталого розвитку.....	69
Головач В. В. Перспективні напрями та форми обслуговування користувачів НБ ВНЗ в умовах сталого розвитку суспільства.....	71
Гроздова І. В. Репозиторій фонду бібліотек ВНЗ як засіб забезпечення відкритого доступу до інформації.....	74
Дейниченко О. В. Значення краєзнавчої діяльності бібліотек у забезпеченні цілей сталого розвитку.....	77
Дьячкова М. А. Формування комунікативної політики наукових бібліотек ВНЗ у забезпеченні сталого розвитку України.....	80
Кіор Н. Д. Діяльність Маріупольської бібліотеки-філіалу ім. М. О. Некрасова в умовах сталого розвитку суспільства.....	83
Кір'якулова Т. В. Впровадження електронних інформаційних ресурсів в бібліотечну справу.....	85
Ковтуненко Н. О. Електронна бібліотека ВНЗ в умовах сталого розвитку.....	87
Луханіна І. А. Роль приватних книгозбірень в культурі українського бароко.....	89
Міліціна Л. В. Бібліотека ВНЗ в умовах сталого розвитку суспільства ХХІ століття: пріоритетні напрями розвитку.....	91
Назар'єва С. В. Сутність стратегій сталого розвитку маркетингової діяльності бібліотек.....	94
Натяма С. В. Збереження бібліотечних фондів: історія питання.....	95
Охріменко О. В. Княжі книгозбірні в освіті і культурі Київської Русі.....	98
Плохотіна Д. А. Збереження нотних видань в державних установах України.....	101
Сивак Д. С. Розвиток бібліотек засобами інформаційних технологій.....	103
Синенко Т. В. Організація інформаційного обслуговування у бібліотеках м. Маріуполя в умовах сталого розвитку громадян.....	104
Шаправська О. В. Молодіжні центри бібліотек в процесі формування громадянського суспільства.....	105
Шевцова М. Л. Нормативно-методичне забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності наукових бібліотек в умовах сталого розвитку.....	107
Чумакова О. Є. Історія і традиції бібліотечної справи в умовах сталого розвитку людства... ..	110
Шейбут В. С. Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України.....	112
Яковенко Ю. Є. Роль інноваційних бібліотечних послуг у забезпеченні сталого розвитку.....	114

Секція

Сталий розвиток культури управління в Україні: історія, традиції, сучасність

Ангелинова І. А. Подолання інформаційної нерівності: український досвід в глобальному світі.....	118
Білоус К. В. Документаційне забезпечення механізму регулювання адміністративних питань в органах місцевої влади в Україні у період Національно-демократичної революції (1917-1921рр.).....	120
Білоусова В. Д. Популяризація архівних документів як напрям діяльності архівних установ.....	124
Вікторова П. В. Проблемы формирования информационной культуры украинского общества.....	126
Влас А. В. Інформатизація архівної справи як засіб організації інтелектуального доступу до архівних документів.....	128
Гунза Ю. С. Інформаційна складова семантичного аналізу документів Гетьманщини та Нової Січі (1734-1775).....	130
Зарецький Є. О. Особливості надання інформаційно-консультативних послуг.....	132
Іванова Д. М. Документування у Запорозькій Січі та Гетьманщині: інформаційно-аналітичне дослідження проблеми.....	134
Кригіна О. В. Метричні книги як історичне джерело: використання та забезпечення збереженості інформації.....	137
Кудлай В. О. Підходи до ідентифікації електронного документа в контексті впровадження	